E. A. [illegible]

FÖRSÖK

till ledning vid

KONST-ARBETENS

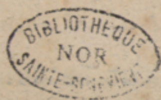
BEDÖMANDE,

föranledt af Expositionen uti Kongl. Akademien för de fria Konsterne innevarande år

och

de i anledning deraf utkomne recensioner och kritiker.

STOCKHOLM,
hos Ernst Ad. Ortman, 1822.

Stockholm d. 1 Juni 1822.

Min Bror!

Hvad beträffar din begäran att upplysa om värdet af de konstarbeten som detta år till allmänhetens åskådande i Kongl. Akademien för de Fria Konsterne blifvit utställde, och om tillförlitligheten af de deröfver utkomne kritiker i Stockholms-Posten N:o 88, Granskaren N:o 32, Argus den Andre N:ne 28, 29 och 30 samt uti Allmänna Journalen N:ne 104, 105 och 107, så faller sig denna önskan svår nog att uppfylla, hällst jag ej, som du vet, är egentelig konstnär; derjemte, nog olik mängden af konstdomare, är måttlig både i beröm och tadel. Jag vill dock ej undandraga mig förtroendet; jag skall låta billigheten dictera detta bref och ingalunda anbefalla min enskilda opinions antagande, hvilken, lik många andras, kan vara fattad utan stöd af nog lifligt konstsinne, utan grund

af härtill erforderliga kunskaper, möjligen ock villad af de misstag som så gerna åtfölja våra omdömen.

Jag har således, under våra samtal, förgäfves sökt öfvertyga dig om svårigheten att blifva competent domare med blotta lusten och utan att sjelf vara konstnär, efter du, detta oagtadt, uppdragit mig en så kinkig befattning. Du minnes ej att du längesedan nödgats medgifva, att utan nödig underbyggnad af Historie, Mythologi och Iconologi, härtill erfordras åtminstone så mycken handläggning vid konsten, att man erfarit de mötande svårigheterne af den noggranna figure-teckningen, hvilka äfven bestå uti åtskiljande af den vulgära menniskofigurens former, ifrån den högre eller Antikens. Det vore äfven, för den blifvande konstdomaren, af praktisk nytta om han lärt känna något af compositionens fordringar, likaledes expressionens, eller att han noga studerat och igenkänner de intryck som passionerne sannt, men tillika smakfullt meddela ansigtsdragen och åtbörderne på olika stånd och åldrar, på olika kön och vid särskildta mer och mindre pathetiska tillfällen. Han bör

ock vara något bekant med ljusets verkan på kropparne, bestående i kännedom af dager, demitint, skugga och réflet, dessas orsaker, dem endast ett vant och säkert öga finner, samt utom allt detta och mycket mera som jag ej känner eller tilltror mig kunna uppgifva, äga kunskap om de kinkiga färgorne, svårigheten vid deras utväljande och placerande invid och emot hvarandra till undgående af disharmoni, hvilket ensamt skall vara ett vidlyftigt studium. — Likväl säger du dig, utomlands så väl som här hemma, hört folk af bästa stånd och vilkor, med full säkerhet afgöra konstarbetens värde, utan att de ägt särdeles konstsinne, utan annan kunskap än den de i studie-åren fått genom någon läsning i konst-theorien, kunnat utur minnet uprepa åtskillige konst-termer, hvilka någon gång och händelsevis passa vid en del arbetens bedömmande, men framför allt förstått att utan moderation tala och skrifva hvad de hört omilda klaffare och utsände nitiske parti-adjutanter under expositionerne, efter öfverläste instructioner, utösa för och emot vissa arbeten: allt detta, utan att kunna, eller någonsin befattat sig med att teckna ett finger. Ja, dylike kännare

hafva helt alfvarsamt försäkrat mig att det varit skada det de ej vinnlagt sig om konsterne, ty, hafva de sagt: "jag hade gått långt deri." Detta ditt påstående är, ty värr! ganska grundadt, åtminstone hvad rörer en del moderne, inhemska konstdomare, och det besannas äfven af den ton som i synnerhet råder i de åberopade nummer af Argus den Andre. Men det gläder mig att du, som i din ort troligen kan verka på konstsinnets stämning, ej tyckes taga för kontant allt hvad författaren der erbjudit; jag önskade blott att du rest hit till hufvudstaden, för att vid arbetenas skådande, med egna ögon öfvertygas om skefheten af vissa åsigter i de utkomne recensionerne, hvarvid du redan anmärkt den iakttagne försigtigheten att några motiver icke åtföljdt utflödandet af beröm och klander.

Min tanke har länge varit, att för den, som i konsterne ej hunnit öfver det tråkiga, det ingalunda lärer vara lätt, än mindre kan det tillhöra hvar och en, att på egen hand uppfatta och inse ett konstarbetes förtjenst, eller deri upptäcka konstnärens hela tankegång, hvilken ofta uti ett

redan länge kändt och undersökt arbete, äfven af den uplyste kännaren, först småningom, och i detaljen någon gång blott som en dunkel aning, kan inses. Mindre svårt lärer vara, att träffa dess svagare ställen, ty dessa verka på kännaren lika våldsamt, som ohöfligheter på den belefvade mannen. Som nu mängdens dom ej alltid bör vara rättesnöre för konstvännen som söker ledning åt sitt omdöme, hällst den ofta är fälld efter afundens och partiskhetens förenade dictamina, någon gång äfven ofullständig genom förhastande vid undersökningen och af bristande omdömes- och synförmåga; så borde vid bedömande af all konst, varsamhet och billighet iagttagas, i synnerhet då någon tillåtes att yttra sin tanke inför maktägande eller då domen sprides i tryck, hvarvid Allmänheten ofta fästar sig. — Ty om ock anmärkarens eller författarens ändamål ej är att uppsåtligen skada, borde han likväl afse, att det nöje hans lättsinniga tal och skriflust gifver honom, har inflytande på konstnärens välfärd, med hvilken man troligen icke har rätt att leka, och dessutom kostar honom ledsamheten af en ofta oförtjent skymf. Skillnad bör göras imellan

den ställning hvari en konstnär inträffar då dess talang blifvit obilligt nedsatt, och det förhållande uti hvilket en Embetsman befinner sig, då hans tvetydiga åtgärd någon gång lägges under publikens granskning. — Denne njuter likväl af Staten en bärgelig lön och skiljes sällan derifrån så framt han ej begått ett påtagligt fel. Derjämte verkar en dylik orättvisa konstnärens ytterligare skada dermed, att i händelse han, som oftast inträffar, är för sitt uppehälle helt och hållet beroende af dess arbetsförmåga, så måste, efter alla tiders erfarenhet, frugten deraf, antaga lynnet af den mulna sinnesstämning, hvarunder den blifvit frambragt. — Samma förhållande är ock med alla, hvilkas göromål fordra sinnets och känslornas ständiga spänning.

Att öfver höfvan och utan framställd anledning, berömma ett medelmåttigt arbete, är naturligtvis ej så skadligt för konstnären, som att orättmätigt lasta ett, hvars värde man ej uptäckt eller vill finna; men skadan som konsterne deraf lida är likväl ej tvetydig, då konstidkaren ofta deraf blifver upblåst, hvilar eller uphör att egenteligen studera och tror att allt hvad dess

stift, pensel eller mejsel åstadkommer är dyrbart, är mästerligt. Sådant omåttligt beröm stöter andre artister, hvilkas arbeten, ofta i konsternas högre genres, glömde eller ofördelaktigt nämnde, likväl af behöriga domare godkännas.

Om du genomgår Expositions-Catalogerne ifrån och med år 1798, sedan hvilken tid 21 expositioner varit af Kongl. Akad. anställde, så finner du att allenast de af åren 1807, 1808, 1809, 1810 och 1813 framvisat ett större antal konstarbeten än Catalogen öfver sistledne exposition uptagit. Lägges till dess 167 nummer, antalet af de arbeten hvilka i år upsattes, utan att vara i Catalogen angifne, oberäknadt El. Martins förtjenstfulle äldre taflor, nämligen en del af Professorerne Sparrgrens, Hasselgrens och Ways samt Hof-Architecten Nyströms vid slutet af expositionen, tillsammans några och tjugu; så inser du tydligen att på 24 år, af dessa 21 publike framställningar, endast fyra, neml. expositionerne af åren 1807, 1808 och de båda af år 1809, företedde ett större antal än den sista. Detta factum torde tjena till vederläggning af påståendet i Stockholms-

Posten, understödt af Granskaren, 2:ne gånger copieradt af Mosaik-Målaren samt ytterligare framdragit af Allmänna Journalen, att "expositionen ej utmärkte sig genom de "utställde arbetens antal framför de föregående." Om en sådan satts äfven varit grundad, skulle orsaken till denne undervigt lätt igenfunnits, om i betragtande tages att af de Akademiske konstnärerne (Ledamöter och Agréerade), hvilka till 1807 års exposition bidrogo med 64 arbeten, numera 11 äro afledne och att ett lika antal ännu lefva, hvilka vid samma tillfälle prydde salongerne med 39 nummer, men nu ej lämnat det ringaste bidrag till Allmänhetens nöje, då likväl deras både studier och Belöningar af det Allmänna blifvit bekostade. Fyra äro dock att ursägta, såsom utrikes vistande.

Då jag nu följer Catalogens ordning, uppehåller jag mig egenteligen vid de arbeten, hvilka ådragit sig récensenternes krans och gissel, äfvensom min upmärksamhet. Deruti förekommer först: Idée till ett rundt tempel för Drottningholms park. Ehuru detta arbete ej haft lyckan att blifva bemärkt hvarken af Posten, Argus eller

af Allmänna Journalen, då likväl de båda sednare bladen rikeligen blomsterströdt copierade Architecture-ritningar, som fått platts bredevid detta, har samma composition i högt mått vunnit fleres, tillika med min tillfredställelse. Enkelhet i form, hvilken lärer ligga till grund för stilens renhet, få, men utsökta ornament, enligt den vackra Antikens fordran, utmärka detta, som torde vara ibland de första arbeten af H:r Sundvall efter återkomsten ifrån dess utrikes resor. Den torftighet på vackra Antika Architecture-Ornament, som ännu vid H:r S:s hemkomst här i landet rådde, blef otvifvelaktigt afhulpen genom denne ypperlige konstnär, hvars förtjent i Architecturen och kunskaper i konsterna i allmänhet, äro öfver mitt beröm. Han har till största delen bidragit att i fäderneslandet införa den rena byggnadsstil, hvilken, före honom alldeles okänd, redan omkring 50 år varit egenteligen franska Architecters tillhörighet. Man måste likväl beklaga, att denne så omisteliga del af Byggnings-konsten, ej tyckes trifvas på Svensk grund, att dömma efter dels fullbordade, dels under utförande varande, så allmänna som enskilda Byggnader. Innan jag lemnar ur

sigte Herr Ss. förtjenstfulla arbeten, kan jag ej undgå påminna dig, att det är H. S. vi hafva att tacka för den i Kgl. Wetenskaps Akad. Handlingar sistledit år införde skrift: "om nyttan af den antika stilen i "Byggnadskonst, i synnerhet för Sverige." Detta bidrag, ehuru korrt, är efter mitt begrepp, det bästa som här på en längre tid utkommit i konst-theorien; det har tillika den sällsynte förtjenst att kunna förstås lika af den kunnige som kunskapsvännen, utaf Artisten som konstälskaren.

Herr Gillbergs miniatur-portrait af H. K. H. Kronprinsen, efter Herr Sandbergs Originaltafla, förtjenar i mitt tycke mycket loford, ehuru målningssättet deri kanske torde vara något hårdt. Då jag minnes att du är så nöjd med din frus portrait af samma mästare, ber jag dig ej stötas af denna anmärkning. Arbetet har i sanning stor förtjenst i många delar. — Besynnerlig är likheten imellan fonden af detta och den på H. Dawes receptions-stycke i Akademien, portrait af H. Ex. Herr Grefve van Suchtelen. Slumpen måtte väl icke tillvägabragt denna likstämmighet, u-

tan

tan synes det som fonden derifrån blifvit copierad; och vågar jag för dig yppa min tanke, att detta val är det olyckligaste som konstnären kunnat göra, hällst det gula skimret i luften, till stor del förtager effecten af hufvudet och tyckes här komma åskådaren närmare, än det öfrige af taflan. Fru Grefvinnan Posses portrait synes hafva ett ännu högre värde, både i anseende till likhet och färghållning: jag är ock af den öfvertygelse, att Girodets förtjenstägande Originaltafla, af bemälte fru Grefvinna, här, blifvit utmärkt väl copierad.

Under loppet af expositionen har H. Sparrgren uppsatt flere arbeten än catalogen lofvat, och vid åskådandet af dessa, nödgas troligen äfven den af förutfattade idéer mäst intagne menniska, försedd med sund syn-organisation, medgifva, att H. S:s. talang för miniaturen, ej öfverträffats ännu af någon annan svensk konstnär, hvad den sanna anordningen af dag och skugga äfvensom hvad coloriten beträffar. Dessa nu exponerade originaler äga den fullkomligaste correction i teckning, en van Dycks köttfärg och derjemte en sådan noggranhet

i utförandet, att man ej kan tröttna att se dem. Samma egenskaper, ehuru vida lättare att åtkomma, måste äfven tilläggas de fleste af hans copior efter berömda mästare; och hans under Expositionen fullbordade och äfven uppsatte Copia af vår Svenska Melpomenes portrait, efter Juels mästerliga Oljetafla, vittnar att H. S. ännu målar med all styrka och värma. Vi hafva sett att denne konstnär ej inskränker sig inom målning af blotta hufvudet, kläder och broderier: Målningar af halfva och hela nakne figuren äro ej sällsynta företag dem han med berömvärdaste skicklighet utfört, och skada är att han ej njuter den upmuntran att få använda sin öfverlägsne talang i denna miniaturens högre genre.

Jag förenar gerna mitt omdöme med Récensentens uti Journalen, beträffande H. Kraffts talang och med en del af de deri gjorda anmärkningar öfver denne konstnärs arbeten. H. K. har gifvit Allmänheten ett förnyadt prof på dess fallenhet för Bataille-genren. N:ro 10., föreställande bestormningen af Staden Halle år 1806, har flere goda ställen. I synnerhet är trupper-

nes sammanstötande förträffligt angifvet. Detta, som är hufvudsaken, är ock det vackraste i taflan. Likväl hade jag önskat att H. K. med mera studium och tålamod handterat framställningen af Hufvudpersonen, hvilken, ehuru ej aldeles olik, i mitt tycke saknar helt och hållit Originalets själsfullhet och rörlighet, som vid ett dylikt tillfälle nödvändigt måste lifligt utvecklas och här bordt visas. De slagne på förgrunden äro nästan för raskt målade, och hade kanske tålt en noggrannare teckning, ty i deras närvarande tillstånd är svårt, om ej ogörligt att reda ditt och mitt, hvad armar, ben och lår beträffar. En anmärkning är jag skyldig H. Kraffts förtjenst att här framställa, huru omsorgsfullt han försedt figurerne med olika ansigtsdrag och ofta gifvit dem deras tillhöriga Caractère. En småsak plägar det kallas, att perspectiven i den till höger visade munitionsvagnen är försummad: kanske hade bottnen deri bordt synas på den del som burits af det söndriga hjulparet. Att lointainen ej är utförd med den noggranhet en tafla på så stor skala tyckes fordra, lärer härröra dels deraf att den teckning af localen som konstnären fått att följa, då han ej sjelf varit

på stället, torde vara föga detaillerad, dels däraf att H. K. förmodeligen ansett hufvudsaken bordt uptaga dess största bemödande. — För min del ingår jag ej i "det "grundade klander" Journalen anför, "att "personen som föreställes i portraitet N:ro "17, synes halkande från stolen." Denne synvilla lärer uppkommit deraf, att som konstnären torde hafva stått vid arbetet, han således sett bredden af stolsdynan, hvarpå figuren föreställes sittande, mindre i förkortning, än om äfven konstnären haft samma ställning, i hvilken händelse åskådarens öga kommit lägre och stolsdynans bredd derigenom visat sig mindre. Portraiternes likhet med deras original, ehuru aldrig idealisk är oftast påtaglig, men köttet, eller rättare, skinnet, sällan sådant.

Att neka H. Limnell ett rättvist loford som Decorations-målare, hvilken genre lärer vara dess egentliga styrka, då han endast i denna egenskap njuter pension, kan aldrig falla någon in, minst den som med sakkännedom sett dess arbeten på de Kongl. Theatrarne och på det fordna Sällskapets Nytta och Nöje Theater. Han har äfven ofta på Expositionerne fägnat Allmänheten

Åtnjutande af rättvisa önskade jag en konstnär, hvars ynglingsarbeten emottogos med gälla bifallsrop, men hvilka hos mängden nog oförtjent tystnat, ehuru denne konstnär, efter min opinion, lika litet uphört att vara denna en gång yttrade välvilja värdig, som han någonsin förlorat verkelige kännares och opartiska konstnärers hyllning. — Herr Hasselgrens Altartafla i Jacobs kyrka, skadad både af inträngt hafsvatten i den sammanrullade packan och af ovårdig medfart under transporten ifrån Italien, besedd af profane och artister, af vänner och afundsmän i dess söndriga och möglіga tillstånd, hvilket ej förbättrades genom rygtets poetiska åtgärd, kunde ej, vid konstnärens hemkomst, genom hel ommålning, frälsas ifrån ett, arbetet en gång ämnadt skeppsbrott. Som jag likväl ej medverkat till taflans nedsättning, och den ej hörer till nu ifrågavarande exposition, men det oaktadt, i anledning deraf uti N:o 28 af Argus blifvit nämnd; så önskade jag vid detta tillfälle allenast, att någon sakkunnig behagade upplysa, hvilken artist ännu finnes i Sverige som ensam åstadkommit en tafla jämngod eller bättre och så uppfyllande konstens serskilde fordringar. — Jag vill

då med mine åsigter och detta H. H. arbete möta en sådan uppgift och med verkliga facta bevisa, att om ock någon grundad anmärkning vid ifrågavarande tafla skulle knnna göras, så voro ingalunda Raphaël, Mich. Angelo, Hanibal Carrache m. fl. de största Mästare i konsternas fädernesland och mäst blomstrande tider, ofelbare i alla de bidrag som gemensamt utgöra en historietafla. I händelse ett konstarbete af så särdeles fullkomlighet skulle kunna åstadkommas, lärer troligen Norden ej få behålla det, ännu mindre konstnären som detsamma frambragt.

Uti N:o 32 *) har H. H. utvecklat vidsträcktare kunskaper i compositionen än

---

*) Författaren i Journalen har, lika med flere, ansett den i taflan föreställde Scène ej vara som historiskt factum nog konstaterad. Jag anser likaledes ämnet ej fulleligen utredt, men begagnar detta tillfälle att göra historiens vänner uppmärksamme på följande: En bok, som jag af en resande för några månader sedan fick som hastigast läsa — men hvilken mig veterligen nu mera ej finnes i Sverige — under titel "*An histo-*

hittills af månge här kunna inses, mindre ådagaläggas. Teckningens correction har jag ej hört ens utaf afundsmän ifrågasättas, ty när i ett Blad, som verkeligen rättvisat

---

rical survey of the Ecclesiastical Antiquities of France, with the view to illustrate the rise and progress of Gothic Architecture in Europe, by the late Rev. G. D. Whittington, of St. Johns college, Cambridge. London 1811. Andra Edition, har följande märkvärdiga Stropher, dem jag här vill ordagrant öfversätta: pag. 94. "Omkring år 845 öfversvämmades Frankrike "förfärligt af Norrmännen. En Armée "af dem, anförd af Regner, ankom i "Sextio fartyg till Seine-mynnet, hvarest "desse utan motstånd landstego och "under ett förstörande tåg fortskyndade "emot Paris, brännande städer och kyr"kor och föröfvade många barbariska "gerningar," samt vidare, pag. 126; då författaren beskrifver kyrkan St. Denys: "Under befäl af Regnier gingo "Norrmännen Seinen upföre till Paris "år 847, då konungen beslöt att befria "dess patrons (H. Denys) helgedom i"från våld; och förmådde fienderna me"delst en summa penningar att upskju"ta deras företagande och att på en

denna taflas flera förtjenster, endast anmärkes att "de smärre afdelningarne sf trupper ej skola vara i värkelig proportion efter afståndet tecknade," hvilken critik jag ej

---

"tid återvända." Denne Auctor har väl lika litet upgifvit sin källa härtill som vår v. Dalin, hvilken meddelat samma händelse och gifvit Herr Hasselgren ämnet för nu ifrågavarande tafla. Men då den citerade författaren sjelf rest i Frankrike, och uti dervarande så allmänna som enskiltas och klosters bokförråd, med den mäst critiska sorgfällighet uphämtat ganska interessanta facta, dem han hela boken igenom meddelar; och v. Dalin äfven är för vördnadsvärd att misstänkas för sammansättning af den händelse han upgifvit, tyckes mig att sednare författare, hvilka ej tillägga Ragnar Lodbrok detta tåg, allenast saknat tillgång på de hjelpredor nyssnämnde skriftställare begagnat. Att den af Whittington nämnde tid öfverstämmer med den för Carl den skalliges regering i Frankrike, behöfver ej anmärkas. Abbon, munk uti St. Denys, har uti ett latinskt poëm såsom ögonvittne be-

ej underskrifver: så är ju detta en compliment åt Hr H:s förtjenst att i de öfrige 15 store figurer på förgrunden och taflans andre plan, något teckningsfel ej kunnat upptäckas. Genom den här antagne färghållningen har Hr H. förstått att stäcka det omilda rygtets örnvinge. — Nämnde blad,

3

---

skrifvit Norrmännens belägring af Paris på 840:talet. Nämnde bok finnes troligen ej i Sverige och har jag denna uppgift allenast af en diktionär. Då nu Presidenten Henault äfvensom Anquetil omtala att så väl Carl den skallige som Carl den tjocke afslöto skamlig fred med de nordiske och Anquetil i likhet med v. Dalin, angifver 7000 marker silfver som Carl den skallige betalte i brandskatt för Paris, så synes mig saken kunna nära utredas. Önskeligt vore om resande landsmän bemödade sig, att både i Frankrike, Flandern, England och Irland efterspana historiska uppgifter; ty troligen ligga i dessa utaf de barbariske nordiska folkslagen under Vikingstiderne mäst besökta länder, mångfalldiga bidrag till vår högst magra Medeltids historia.

Allmänna Journalen, berömmer med rättvisa Frankernes groupe, äfven hvad coloriten vidkommer: I händelse min öfvertygelse om detta arbetes värde behöfde styrka, så kunde anledning dertill hemtas deraf, att äfven mindre känslige åskådare inse taflans förträfflighet och tyckes det bevisa hvad svårigheter öfvervunnits både i anordningen af dager och skugga, äfvensom i coloriten, då flere figurer beskuggade, äro upplyste endast i réflet, hvilket företag vanligen med mindre framgång plägar krönas.

Argus den Andre och efter honom, nyssnämnde Journal, synes hafva sökt en taflas värde på en vanligtvis mindre efterfrågad sida, då de uppehållit sig vid grofleken af den duk, hvarpå N:ne 32 och 33 blifvit målade. Hr H. tröstar sig förmodeligen då denna upptäckt innefattar en vidlyftigare del af det som blifvit skrifvit til nedsättning af dess arbeten; väl vetande, att det icke är ifrån en alns, utan minst på 5 à 6 alnars afstånd de rätteligen böra åskådas, då jämväl väfnadens trådar till äfventyrs ej förmå verka på författarnes fint spunne känslo-strängar. Den skarpsynte vaktaren af Jo, har med ett af dess omildare ögon

beskådat detta förtjenstfulla arbete, då han sökt redovisa konstnärens tankegång vid compositionen, och vid tillfälle af den serdeles misslyckade beskrifningen äfvensom af de expressioner han tyckt sig finna hos de agerande. — Anmärkningsvärdt är att han d. 27 sistl. April funnit Frankernes konung stafvande i bok, då han d. 1 Maj i samma konungs ansigte "omisskänne-"ligen läst en from resignation under nöd-"vändighetens hårda bud" med flere träffande anmärkningar rörande de öfriga figurerne. Wallborgmässe-aftonen tyckes således hafva verkat förmonligt på denne tafla.

Med N:o 33 har samma författare ej varit nöjd. I händelse detta icke redan vuxit utöfver gränsen af ett vanligt bref, så skulle det vara lätt att uppgifva en helt förmonlig framställning af nämnde arbete. Jag vill derföre endast förlänga det till vederläggning af deröfver gjorde Kritiker. Författarens jämförelse imellan denna tafla "och förr bruklige frontispicer "till ordböcker, der man ser Minerva om-"gifven af Artister och Handtverkare," kan vara tjenlig för dem som heldre antaga än undersöka gjorde jämförelser. Hvar någon

Gudomlighet å taflan finnes föreställd, är jag ej i stånd att upptäcka, men att Vishetsgudinnan, ej haft del i författarens åsigt vid detta tillfälle mera än vid de fleste hans öfrige betraktelser i konsterna, torde lätt inses. Insändaren af recensionen i Journalen, gör en nog besynnerlig anmärkning vid detta arbete: "På landskapets "lointainer är teckningen så bestämd och "tydlig, att man tror sig se den med tele-"skop. Man medgifver visserligen att land-"skapet är på denne tafla det minst väsen-"teliga, men det hade dock ej bordt allde-"les försummas." Hvilken sund slutkonst! Kan någonting sägas försummat, vid framställning hvaraf, öfverflödig omsorg tyckes vara använd? Ibland dylika författarens åskådningar framskymta likväl några ljusa skåf (lucida intervalla), såsom att detaillerne så här som på föregående tafla N:o 32 äro förträfflige, rättvisat effecten af silfret och att han inser värdet af taflan N:o 34. Dessa meteorer äro dock snart öfvergående, hvilket erfares vid påståendet att Hr H:s "rika idéer förqväfvas "af tekniskt ogräs." Om härmed skall afses Hr H:s iakttagne noggrannhet i framställningen af alla integrerande delar till

en Historietafla, så blifver svårt att förstå hvad menas med yttrandet: att "hans idéer "allenast äro antydde."

Granskaren, hvars "flygtiga blick på "expositionen" d. 23 Aprill "något oväntadt "funnit en sådander planritning i Birger "Jarls tid," bör få underrättelse att ej allenast på samma store mans tid utan både före och efteråt var bruket att ritningens upgörande föregick byggnadernes grundläggning. Under den närvarande händer stundom att detta bruk åsidosättes, då dessa redan till en del hunnit uppföras innan planernes indelning blifvit tillräckligen bestämd, eller rättare, bortskämd.

Om det icke är ett fel i redactionen af expositions-förteckningen, att N:o 34 blifvit kallad esquisse, så visar denna benämning en ovanlig blygsamhet hos konstnären; och kunde man anse den för ett begabberi af utförligheten hos en del andra konst-arbeten. Taflan föreställer ingalunda någon "Erik den heliges tvist med "sitt hoffolk" som Journalen underrättar oss, utan helt enkelt, dess sista andakt, enligt Catalogen. Som recensenterne sam-

manstämt i detta arbetes beröm och insett sanningen af de uttryck som äro personerna meddelade, så kan mitt omdöme härom vara öfverflödigt. Jag vill allenast öka den goda opinionen du redan fått om taflan, med påminnelse om förträffligheten af expression utaf räddhoga uti den figurens ansigte som nära dörren, bakom konungen, med hopknäppte händer söker öfvertala honom att lämna kyrkan. Hr H:s snille tyckes mig äfven framställt en fin expression hos den unge Klerk, som till höger om altaret håller ett vaxljus: han synes ej våga vända hufvudet derifrån, för det nära granskapet af de andelige som förrätta mässan; men af ögonens rigtning på konungen, ser man tydligt att hans uppmärksamhet är mindre fästad på Gudstjensten, än nyfikenheten, på det som imellan konungen och dess följe ordväxlas — en i dess ålder så naturlig och vanlig böjelse. Uti djup andagt sänkte äro figurerne till höger på förgrunden och högst intagande, den groupe till vänster deraf, som framställer en äldre quinna, hvilken tyckes mana en ung flicka att gifva mer uppmärksamhet åt den religiösa handlingen. — Litet ämne till löje vill jag gifva

dig med underrättelsen, att af figurerne som utgöra den annalkande danska truppen, allenast hufvuden, spjut och en del af sköldarna äro synlige, då deremot Journalen påstår: "att draperierne på de flesta desse "figurer äro ganska tunga"!

Récensenten i Argus den andre har, vid dukens granskande under H. H. taflor begagnat anledning att visa sin kännedom af Kellgrens påstående, att "man ej äger "snille, för det man är galen." —Skadligt hade intet varit om författaren i Allm. Journalen hade studerat just samma satts, i synnerhet der det förekommer:

"Den snille är i ett, kan vurma i ett annat:
"Men tro att Snillets höjd är höjd af raseri,
"Se deri, min barn, bedran J Er förbannadt."

I händelse denna sanning varit öfvertygande, hade han troligen ej blifvit frestad att i tryck framvisa prof på konst-theori, innefattande dess i N:o 105 framställdta råd för clair-obscurens anordnande. Krian kan vara tjenlig för den som förstår densamma. Likvist fruktar jag, att om någon

konstnär trodde sig fatta innehållet, och ville lägga dess klarhet till grund för bearbetande af sin konstproduction: skulle uti arbetet säkert upkomma mycken "nega-"tion af ljus", och konstnären, vid exponerandet häraf, erhålla namnet: Hoffbro den Andre. Ty hvem mägtar väl inse hvad mannen menar, då han säger: "Vid deras "(färgornas) begripande och qvarhållande "borde konstnären stanna"? Det jag dock utur grumlet anser mig kunna utleta, är författarens yrkande på mera ljus i Målningarne än de gamla mästarne visat, hvilket man likväl ej skulle kunna vänta, då så mycken "negation af ljus" ingått i dess tal. Om någon mera än du skulle läsa detta, och så skulle inträffa att det blefve bemärkt af Artikelns författare, så kunde ej skada att han underrättades om flere kännares påståenden, att all anledning är, det de Gamles mörka taflor, då de färdige utgingo från konstnärens hand, varit ljusare, men under tiden mörknat af den i målningar förr nyttjade Asphalten; ty äldre taflor, hvari denna nu aflagde bergfetma eller olja ej begagnats, äga en vida ljusare hållning.

Då jag ofvanföre nämnde H. H. Altartafla i Jacobs Kyrka, föranleddes jag dertill egenteligen af betragtelsen i Argus den andre N:o 28, der den såkallade "Nya Tyska "Skolan" omtalas, hvilken skall "utbredt "sig inom Målarekonstens område och i "Rom upslagit sin Centralverkstad," i hvilken författaren tyckes finna att H. H. sig utbildat. Hvad lägenhet Auctorn haft, att göra bekantskap med Overbeck, Cornelius m. fl. artister och deras arbeten, känner jag väl intet: den torde dock troligen bestå allenast i deras namn, dem H. Atterbom meddelat uti dess ifrån Rom gifna bref till H. Prof. Geijer. Om författaren allenast tagit detta till grund för bedömande af nämnde konstnärers förtjenster, dem jag ej funnit H. Atterbom nedsätta, och hvilka lärer bestå uti djup kännedom af Compositionen och passionernes uttryck, så skulle förringande af dessa konstnärers talanger ej hafva skadat H. H. rygte som artist, hvilket likväl tyckes varit hufvudändamålet med en föga intressant framställning af ett ogrundadt föregifvande. Om Auctorn kändt de nämnde Tyska konstnärerne, så torde han kunnat underrätta dem som ej haft tillfälle att i Rom öfver-

tyga sig derom, att de båda äro utmärkt anspråkslöse och alldraminst tilltro sig förena tre till fyra store mästares serskildte förtjenster, hvilket här lärer inträffa, då månge, som ännu aldrig försökt sig i historisk composition, helt skamlöst hålla en sådan compliment tillgodo.

Det är besynnerligt huru consequente Récencenterne varit: Expositionen har hyst ovårdige lavure-esquisser, hvilka likväl fått namn af taflor och i sådan egenskap blifvit berömde; en del arbeten, dem konstnären anspråkslöst med esquisser benämdt, ehuru små, bära det tydliga utförandets stämpel, i det mått, att äfven själens spel på ansigtsdragen ej är tvetydig, och detta oaktadt, ej en gång blifvit bemärkte. — Jag vet i sanning icke hvad är att vänta af våre konst-kritici, då de kunnat helt och hållit öfverse Esquissen N:o 35, som föreställer Erik den Heliges landstigning i Finland. Då denna är allenast ritad i svart och hvit krita på blått papper, och således ej frambringar den färg-kittling som konstproductioner behöfva för att fästa de okunniges och grofkänsligas upmärksamhet, torde deri orsaken finnas till en

dylik underlåtenhet, jämte bristande hog att erkänna H. H. verkliga förtjenst. Ämnet känner du genom Catalogen. Konungen, åtföljd af Biskop Hindrik och närmaste Krigsbefäl, utgör en dominerande groupe af taflan, på hvars andre plan en groupe af öfvervundna fiender, knäböjande, anropa Segervinnarens nåd, åtföljde af en talare. Tredje planen visar landets Invånare under dopet äfvensom en groupe föreställande en sårad krigare af Konungens följe, som nedbäres till de fartyg hvilka öfverfört Svenskarne. På afstånd synes folk sysselsatt med uppbrännande af en mutilerad Afgudabild, hvilken, för afståndet nog stor, jag inser måste så föreställas till undvikande af förblanding med den lefvande naturen. Utom de slagne, uptages förgrunden af en groupe med en döende infödіng, hvilken uppehållen af en Svensk krigare, öfvertygas genom en Andelig om Christedomens ändamål. Sedan jag nu sökt gifva ett begrepp om denna Composition, vågar jag mig följa H. H. vid rôlernas utdelande. I akttagande en ädel ställning, stödande sig på sitt svärd, upplyfter Konungen sin blick emot himmelen som erkännes hafva gifvit segern, och visar ej glä-

dje deröfver, utan deltagande för de slagne och sårade. Samma känsla finnes tydeligen uttryckt uti den krigares ansigte som visar Konungen på de slagne. Denna figur, Jarlen Guttorm, gör en beundransvärd verkan derigenom, att det öfriga af Grouppen beskuggas och är makalöst anordnad för effecten af armar, händer och harnesk. Biskopen yttrar en lugn tillfredsställelse öfver afgudadyrkans upphäfvande, då han erfar inbyggarnes företagande med deras förre Idol och synes mig derjemte uppmärksam på utgången af den Andeliges bemödande med den döende på förgrunden. De knäböjandes förespråkare tyckes lofva sig ett tillfredsställande utslag då han finner Konungens menskliga sinnesstämning. Hjertligen bönfallande äro Finnarnes åtbörder och anletsdrag, och kan jag ej underlåta att fästa uppmärksamhet på förträffligheten af den tanke att en inföding vid sidan af talaren icke vågar upplyfta sin blick mot Konungen, utan han forskar sitt blifvande öde uti medlarens ansigte. Den döende på förgrunden tyckes nöjd, då både krigaren som stöder dess hufvud och hand äfvensom den andli-

ge betraktar hans afgång med upmärksamhet och lugnt medlidande. Hvad som ända till hänryckning intagit mig, är den groupe som utgöres af fyra döde på förgrunden. Den är så mästerligt anordnad, sann och tillika vackert framställd, att jag vid ett noga examinerande af de störste Bataillemålares compositioner i denna väg, ej kan hänföra detta arbete till en lägre klass.

Den i brådstörtad fart ankommande Damon, (Taflan N:o 36,) som frälsar sin vän Pythias, hvilken för hans återkomst gått i borgen, tyckes med oro forska huruvida executionen hinner fullbordas, innan han med sin ankomst närmare på platsen, skådande Dionysii anletsdrag, kan versen, skådande Dionysii anletsdrag, kan verka inställning af Despotens gifne grymma befallning. Att jag vid denna esquisse som vid de öfrige H. H. arbeten finner hans afgörande talang för compositionen; igenkänner hvad han sannolikt menat enligt sujetten, och tror mig inse konstnärens lyckande att ej framställa figurer för att fylla, utan för att utgöra taflan och

fullkomna historien; hvilket här, oberäknadt huvudfigurerna, äfven är iakttagit med de många åskådarne, hvilka allesammans tala genom deras attituder, torde ej misshaga dig, som beklagligen nödgats sakna récensenternes poetiska, men nog ofullständiga framställningar af åtskillige denna expositions dugligaste arbeten.

H. H. tafla N:o 37, den han likaledes kallat esquisse, föreställer Laodamie i den stund då Hon af Gudarne bönhörd, ser sin mans vålnad. Man betrakte detta arbete till ämne som sammansättning, till teckning, colorit och harmoni, så verkar taflan mägtigt, åtminstone på ett ej fullkomligen obildadt eller förslösadt sinne. Vid utförandet må anmärkas mästerligheten, att det ej tyckes vara något underverk att de båda manliga figurerne svåfva i luften, då dylike framställningar likväl ofta väcka någon obenägenhet för öfvernaturliga sujetter. Den stenhårde stenmålaren, som sökt skada Laodamies fot, har förmodeligen ej af föresatts, men af en i den bildade Menniskjo-organisationen ovanlig köld, möjligen ock af bristande insigt, underlåtit att bemärka det tydliga uttryck af öfvergång

från sorg till glädje som denna qvinnas mun och öga framställer vid åsyn af vålnaden, hvilken, hälsande henne med den högra handen, med den vänstra anmärker såret, orsaken till deras skiljsmässa. Mercurius, Månernes ledsagare, tyckes med den ena handen låta förstå, att verkan af den henne beviljade gunst ej kan blifva långvarig ; vid hvilken påminnelse hon upplyfter armarne, för att omfatta det käre föremålet för hennes ömhet och derigenom förlänga njutningen af Skuggans närvaro. Af hvilka känslor, min vän ! har icke Artisten varit ingifven vid utvecklandet af denne höga, enkla och pathetiska framställning af en mennisko-hjertats skönare rörelse, när till och med mitt profana, obildade konstsinne på egen hand tydligen fattat detta utaf — en såkallad esquisse ! H. H. draperier, hvilka någon gång ej behagat skrifvande konstdomare, finnas här utmärkte med all den ledighet en vacker natur kan frambringa : couleuren öfverensstämmer behagligt med det hela, som till luft, vatten och lointain harmoniskt sammansmälter och tyckes kunna meddela Åskådaren något af den sinnesstämning, hvari den sörjande Makan sig befinner. —

Om jag kände Författaren till Critiken i Argus den andre, skulle jag pligtskyldigast anmoda honom, att ytterligare betragta Laodamis fot, den han funnit allenast "en liknelse dertill", så torde han erfara att draperiet betäcker hälen och att foten derjemte synes något i förkortning.

Vid de öfrige båda taflorna N;o 38 och 39, får jag blott anmärka att jag är med dem lika nöjd som med alla de föregående af samma skicklige hand, men måste likvål i förbigående påminna att författaren i Argus visst misstagit sig då han påstår att Théseus "stöder sig mot den sten, "som han i Catalogen säges upplyfta", ty i den utvisade ställningen, kan han ej stödja sig deremot, utan måste använda någon kraft för att uppehålla densamma. Som något ännu säkrare kan författaren antaga att den "obemängda bergblå färg hvarmed "han funnit svärdet anstrukit", endast ingår i Mosaik-sammansättningar, men att sådan couleur aldrig i oljefärgsmålning begagnas. Vid redactionen af Catalogen kan anmärkas att vid denna nummer, bordt tilläggas: "Ethra upptäcker för Théseus hans härkomst".

Då i synnerhet Allmänna Journalen funnit så mycket värde uti de af H:r Gerss uppvisade ritningar öfver Cathedral-Kyrkan i Rheims, kan jag vid detta tillfälle ej säga mera derom, än att han medelst lavuren tillvägabragt en lenare framställning af en utaf de utmärktaste medeltidens byggnader, än af estamper vanligen åstadkommes. Vid betragtandet af ritningar på dylika Gothiska massor, hvilka hufvudsakeligen genom deras storlek och egna bestämda styl, aldrig genom ett redigt motiverande af byggnadens alla delar, fästa kännarens uppmärksamhet, tyckes mig likväl den fråga med skäl kunna framställas, hvarföre H:r Gerss ej visat prof på någon egen Composition uti den rena antika stylen? då denne likväl, uti sund åsigt och harmoni troligen behåller företrädet för alla kända.

Författaren till Mosaiken i Argus N:o 28, har gifvit oss tillkänna dess sätt att se sculptur-arbeten. Ehuruväl han för allmängörandet af sin tanke härom, nyttjat den politik, att jämt afvakta Herr Byströms afresa, som skedde dagen förut, så har han likväl ej tillåtit sig öfver dess arbeten utösa den galla som han ej kunnat

innehålla vid betraktande af nyssförut skådade taflor. Han synes böjd att föredraga statuen N:o 41. framför äfven den rusiga Amor; och ehuru jag med honom delar nöjet att beskåda alla Herr B. arbeten, så måste jag tillstå, att stort behof göres ej af ett strängt kritiskt omdöme, för att gifva den manliga statuen första rummet. Denna statue torde kanske vara ett ibland H. B. bättre arbeten: tanke, ställning, correction i formerne, ungdomligt sköna, för ämnet analoge, aldrig öfverdrifne caractersdrag och oftast noggran mejsel, igenkännes vid äfven dess hastiga åskådande. — Då Argus tyckes böjd att finna ruset ej tillräckligt utmärkt i blicken, synes han glömt, kanske äfven aldrig vetat det, att vid yttrande af känslor, måste Gudens med mera lugn uttryckas än det tillåtes menniskohufvudet antaga.

En anmärkning passande vid åseende af H. B. arbeten, kan tjena till närmare utvecklande af hvad jag ofvanföre yttrat, vid fråga om fordran på fullkomlighet uti historiska framställningar och torde ej misshaga dig: När en konstnär af utmärkt värde upstår och tillvägabringar arbeten af

en mera uphöjd art, om han är Romare, Isländare eller Wermlänning, huru mycket får hans fädernesland behålla honom? Ett oemotsägeligt svar lämnar H. B., nämligen jämt så mycket som man betalar hans färdiga arbeten och för att upgöra nya affairer i konsterna. — Thorvaldtzen som några och 20 år jämt vistats uti Italien, har sistledit år i Köpenhamn contraherat om utarbetande af 13 colossala statuer för en kyrka, en stor Basrelief, föreställande Alexanders intåg i Babylon för Konungen af Danmark, en colossal-statue af General Poniatowsky, för Polska Senaten — och genast återvändt till Rom — konsternas föreningspunkt.

Med känsla af beundran för en afliden utmärkt Krigare, har Fru Öfverstinnan Ehrenström, född Pollet, sammansatt och med kännedom af effecten, utfört ett landskap i couleurta kritor med en historierad groupe; derjemte exponerat en vacker copia efter Loutherbourg i samma manér. Kanske vore det mera ändamålsenligt om unge konstnärer och amatricer följde Fru Öfverstinnans exempel, att först uppöfva ögat i denne genre eller ock i Aquarelle, innan de

företaga sig den svårare oljmålningen, som erbjudande vidsträcktare medel för konsten, likväl är åtföljd af större fordringar.

Vid beskrifningen öfver H:r Sandbergs tafla N:o 48: har författaren i Argus den Andre iakttagit ett visst lagom som sällsamt afbryter emot det öfriga af recensionen. Ehuru jag ej funnit beskrifningen sådan jag önskat, ärkänner jag den likväl innehålla ett slags oväldighet som författaren i Journalen ej mägtat ådagalägga, i synnerhet som denne tyckes ansatt af en feber-paroxysm under beskrifningen af den verkan arbetet på honom gjort, hvilket ingalunda vinner igenom författarens "dun-"kelt sagde" och "dunkelt tänkte."

Du torde redan finna af mitt sätt att bedöma historietaflor, att jag anser det vigtigaste ligga i compositionen. För att i ordningsätta egne åsigter af detta arbete, vill jag flytta mig till stridsfältet. Om jag under en fäcktning erhållit en sådan öfvervigt att en person redan är urstånd att försvara sig och således i mitt våld, så blefve åtminstone ej min handling att till lifvet skada fången. Månne ej H. S. bordt

inse, att Polacken som kände värdet af den fånge han gjort, häldre hade valt att förskaffa sig en ansenlig belöning för Konungens person, än att döda honom? Jag slutar att något förhastande torde ligga i denna del af compositionen, äfven deraf, att i händelse en krigare ser sig anfallen af en som fullt beväpnad ränner honom emot, så torde ej dess äfven vilda åtrå att mörda, öfverväga lusten att söka betäckning för egen välfärd. Annan sak är, om fråga blifver att våga sitt, för att frälsa en annans lif. Det vill säga, jag finner Polacken för länge uppehålla sig med konungens tillfångatagande, då han alldeles intet bekymrar sig om, eller sätter sig i försvar emot den anryckande Soop, som midt framför honom afgör saken med pistolskottet. Man skulle kanske äfven kunna fråga, huruvida det är passande, att Konungen föreställes på alla sidor omgifven af Svenskar hvilka midt i bland sig låta en enda fiende vara nära att borttaga ett för dem så dyrbart lif. Om för uppfyllandet af historiens fordran, konstnären ansett sig skyldig föreställa Konungens hufvud blottadt, så skulle kanske ej skadat att någonstädes på taflan igenfinna hatten;

men i händelse han valt att låta Konungen vara betäckt, som sannolikt ökat det pittoreska i framställningen, så hade troligen kännare icke funnit tadelvärd en sådan afvikelse ifrån sanningen. Anmärkningen af teckningsfelet i pistolskottets rigtning, synes mig ej aldeles ogrundad; detta är likväl af så liten betydelse, att det ännu skulle kunna afhjelpas allenast dermed, att åskådaren sättes i tillfälle att se något af lockets bredd på fängpannan. Härigenom skulle pistolen synas mer vriden till vänster och skottet således träffa rätta målet. För öfrigt äro teckning så af Menniskor som Hästar, anordning af dager och skugga, expression samt colorit i mitt tycke förträffligt och tillfredsställande utfördt. H. S. portrait af Herr Presidenten m. m. Friherre Virsén, äger, utom en aldeles förvånade likhet, all den förtjenst jag fordrar hos ett sådant arbete, det, att äga värde utom likhet och utan färgprål. H. E. m. m. H:r Grefve von Essens historierade portrait innefattar likaledes grundeliga insigter i teckning, ljusets fördelning och färghållning. Det enda jag skulle kunna anmärka vid detta förtjenstfulla arbete är, att trädets löf tyckes mig nog sto-

ra, emot den närmare visade rörliga natur som till jemförelse erbjuder en tydlig måttstock.

En konstnär som mig veterligen ej studerat annorlunda än på egen hand, och i synnerhet utrikes inhämtat miniatur-målningen, utan något statsverkets betungande, är Herr Way. Denne konstnär har med fyra arbeten bidragit till expositionen. H. K. H. Kronprinsens portrait är just icke olikt; jag hade dock önskat att ej sakna den vackra likheten, Originalets ideal. Beträffande Couleuren, så synes den kanske ej fullkomligen visa mennisko-skinnet, men den döda naturen är i detta som i N:o 54 ganska väl framställd. Ynglingens portrait N:o 53, äger i mitt tycke första rummet som konststycke betragtadt, och är carnationen här, som den mig förekommit, i öfvergående till den verkeliga, vackra naturen. — Konstnärens egit portrait, ehuru tillräckligen likt och innefattande ett förtjenstfullt arbete, åstadkommer ej det nöje som borde motsvara så mycket studium. Fru Grefvinnan Löwenhjelms portrait är intagande, likt och couleuren i det närmaste den rätta, men kroppens teckning synes mig tåla någon

rättelse, antingen hvad beträffar armarnes ställning emot torsen eller deras sammanhang med axlarne. I öfrigt får jag säga dig, att H. W. som ännu är en ung man, gör sig både en pligt och ett nöje af att studera Antiken, källan för inhämtande af den ideala mennisko-formen. Af dessa hans nu upvisade arbeten, har man all anledning att förmoda, det han äfven i colorit, en dag närmar sig H. Sparrgrens.

H. Outkins réceptionsstycken i Akademien, Æneas bärande sin fader Anchises, efter Dominiquins original samt två portraiter, alla original-estamper, visa konstnärens rena grafstickel, men den som sett arbeten af Edelinck, Ogerius, Morghens m. fl. stannar troligen ej länge vid dessa likväl vackra Gravurer.

H. E. m. m. H:r Grefve van Suctelens portrait af H. Dawe, kan man kalla ett skönt arbete. Jämte ovanlig hufvudets likhet, har konstnären utan minsta affectation träffat helt och hållit Originalet både till lynne och ställning. Med anspråkslös, sann färghållning har H. D.

förenat

förenat ett raskt, dock ingalunda sjelfsvåldigt målningssätt.

En del af Herr Anderssons miniature portraiter hafva till hufvudet nöjaktig likhet, men emot dess sätt att se contourer och färgerne, måste han ännu länge med mod och ståndaktighet söka att strida.

H. Salmsons medaille öfver framledne Stats-Rådet m. m. Friherre Adlerbeth, är till compositionen af Herr Westin, vacker och arbetet rent; men Granskaren och Journalen böra spara sin rökelse tills vi få se hvad den medaillesamling förtjenar, hvarmed den lofvande konstnären nu i Paris är sysselsatt.

Herr Grefve H. Mörner, hvars konstsnille du minnes yttrade sig med liflighet redan som yngling vid Krigs-Akademien, har ifrån Rom hemsänt Esquissen till en under arbete varande stor oljefärgstafla, föreställande Bataillen vid Gross-Beeren och hvilken nu i Akademien var exponerad. Djerfhet i tanken är här tydligen ådagalagd; stora grouperingar af de agerande, liflig-

het och rörelse hos all lefvande natur samt uttryck af local-idéer hos individuerne, tycker jag mig finna att denne högt lofvande Konstnär vid taflans componerande haft för ögonmärke. Hos ett utfördt arbete kan man fordra, men alldrig hos en esquisse, och sällan är det inträffande, att få igenkänna både Hufvudpersonens och flere Militairers anletsdrag på förgrunden. Estamperne som föreställa Carnavalen i Rom, utvisa väl lätthet för croquien; men jag saknar framställningen af alla de mångfalldiga ombytande uptåg som du så ofta påmint dig i hvarje tidsmoment hafva erfarit vid sådane tillfällen, och hade här kunnat göra mycken effect; derigenom ock konstnären förmått gifva croquis-maneret dess enda intresse.

Herr Friherre Boije har till expositionen, utom en skäligen väl copierad oljefärgstafla efter Herr Professor Westins Original, inlämnat 32 st. etsade plancher hörande till ett nyligen utkommit verk, under namn af Kongl. Svenska Musæum. Företaget är ganska intressant och jag önskar att utgifvaren må fortsätta det utan förlust. I händelse gravuren af contourerne kan föreställas med den ledighet som Landon uti

Annales du Musée åstadkommit, och hvartill H. Friherre Boije säkert önskar bringa den, så torde arbetet ej sakna upmuntran.

Det är besynnerligt med konstsinnet: Mången artist ritar och målar 20 till 30 år med ihärdighet och tillvägabringar det oaktadt aldrig något som med nöje fäster åskådarens upmärksamhet, då en annan efter allenast några få års studier, åstadkommer prof på sann känsla och redbar kännedom af konstens flere svårare fordringar. Anledning till denna reflexion gifver mig en landskapstafla i Original, föreställande en utsigt af Forum Romanum, tagen från Capitolinska höjden der fransiscaner-klostret Ara Cœli är belägit. Konstnären som detta tillvägabragt, är Herr Söderberg, Fändrik vid Kongl. LifRegements-Grenadierer. Då jag uplyser dig att han blott är några och 20 år gammal och allenast målat 4 till 5 år, så lärer det väcka förundran då jag tilltror mig kunna försäkra att taflan har verkelig förtjenst. Den minsta är att man tydligen igenkänner de särskilde Romerska fornlämningarne och att Perspectiven ingenstädes funnits åsidosatt, eme-

dan detta genom blotta fliten kan inhämtas. Någon större förtjenst torde vara att dager och skugga äro i stort manér anordnade äfven för den svårare effecten, då en del af taflan med hela förgrunden och figurerne, uplysas endast i réflet. Derjemte finnes säker kunskap tydligen ådagalagd i gradation af ljusets verkan på de olike jordiska formerne. När härtill lägges, att den stora svårigheten är öfvervunnen, att ingen hårdhet upkommit, ehuru landskapet mera utgöres af architectoniske rätliniga former än af träd och andra lenare natursföremål: att coloriten, ehuru Italiensk, ingalunda är till öfverdrift varm, att lointainen ehuru redig, derjemte är luftig och att figurerne ej fylla, utan fullborda taflan, så inser du att den unge konstnären redan visat hvad lära han bekänner. Om det är ett nöje för en konstnär att åtnjuta rättvist beröm för visad skicklighet, så är det ej mindre glädjefullt för oss Amateurer att erfara en ung mans kraftiga bemödande att tillegna sig en så sjelfständig talang och att vid dess år, stånd och vilkor hafva på detta sätt användt en ledig tid, hvilken troligen aldrig kunnat nöjsamare framflyta. Som kanske någon värma yttrats vid

mitt gillande af taflan, vill jag afskudda beskyllning för partiskhet derigenom att tvenne i taflan begångna fel upgifvas, dem likväl konstnären ännu kan afhjelpa, i händelse han finner anmärkningen grundad. Det ena består uti formen af den skugga som cornichen bör åstadkomma på klosterbyggnaden till vänster af förgrunden. Då H. S. på kyrkan S:ta Maria Liberatrice bakom Colonnerne af Jupiter Stators tempel, och derjemte på öfriga delar af taflan der dagerns anslående är klar, tydligen och sannt ådagalagt att dess rigtning är från höger in åt taflan, hvarföre har då icke skuggan af cornichen på klostermuren som är mig närmast, fått samma form som hon sanningsenligt erhållit på den mur som går ifrån åskådarens öga? hällst när konstnären vid skuggans anläggande utaf Cornichen på byggnadens Belvedèr, just bevisat mitt nu gjorda påstående. Mig synes det andra felet begångit med réfletskuggorna utaf figurerne på förgrunden. De äro för skarpa, gå för starkt i rigtning till höger in åt taflan, och bort efter mitt öga och taflans öfrige angifvelser, endast matt och utan tydliga contourer igenfinnas på marken under figurerne, vållade allenast af den

dager som den öpna, ljusa luften kan meddela. Om det tillåtits att antyda dessa réfletskuggor i en viss rigtning; så borde den varit beräknad ifrån den uplysta muren af klosterbyggnaden, hvilket sken är det närmaste och starkaste som möjligen kunnat vålla deras närvaro. Tröttande torde denna detail vara dig som ej sett den vackra taflan, men för mig, intressant, som fordrar lika bestämdhet i konstnärens och konstdomarens språk.

H:r Söderbergs exponerade Utsigter i Stentryck intyga, att han i denna konstgren redan ådagalagt större skicklighet än de vida äldre Artister som ett par år bortåt plågat Stockholmsboerne med högst medelmåttiga framställningar af deras vackra hufvudstad. I synnerhet är detta händelsen med utsigten af lämningarne utaf den Saracenska byggnaden Torre del diavolo vid Palermo.

Herr Nyströms ifrån Paris hemsände project till ett publikt Bad, visar att han ännu kunnat närmare fullkomna sig i flere delar af Byggnings-konsten, innan han som konstpensionär behöfde utländsk un-

dervisning. Planen till ifrågavarande byggnad är ändamålsenlig och väl sammanställd; men façaden, som intet har något grandiost, visar ett fel, som är förmycket i ögonen fallande, att ej bemärkas. Planen fordrar att vattentaket öfver badsalongen bör hafva fall åt hvardera af dess långsidor: Façaden visar deremot, att konstnärens mening ej varit sådan, emedan han anbragt profilerade frontoner vid de båda långsidornes takfall. Om det blifvit gjordt allenast för utseendet, så finnes det mindre väl tänkt att göra något som ej af behofvet är påkalladt, icke heller vinner façaden af en dylik Simulacre. Jag medgifver att man kan blifva, äfven vara skicklig architect, utan att kunna väl rita sine byggnads projecter; men under närvarande konstodlingsperiod, och då Architecters tid så litet är uptagen för utförandet af sina idéer, när den deremot är så tillräcklig både för dessas mognande och Byggnadens intuitiva framställning på papperet, så synes mig, att uti arbeten som hemsändas för att ådagalägga prof af stigande talang, och då de äfven tyckes beräknade för effecten, hade fel emot de mest kände och äfven här vanligen iakttagne ritningsbruk, bordt vara undan-

röjde. Desse äro: emot gifne reglor försummad afsmalning på de i tillräckligen stor skala framstälde Doriska Colonnerne vid ingången: att den runda Nichen öfver Entréen är laverad hel och hållen beskuggad, då likväl en del deraf till höger, bordt visa både dager och demitint, samt att, utom andre fel emot formen af skuggorne i Genomskärningen, en af de i skugga varande interieure Colonner ej är laverad sådan den uti naturen skulle blifva föreställd, nemligen uplyst af den ifrån grunden gifne réflet.

Sednare har H. N. hemsänt ett project till publikt Monument att upföras på Helge-Ands-holmen i Stockholm, med hänsigt att till detsamma använda de tre Carlars statuer, hvilkas utarbetande Kongl. Maj:t updragit H:r Byström. Detta project var ock de sista dagarne af expositionen upsatt. Planen förutsätter ett fullkomligt nedrifvande af byggnaderne på Stallholmen och innefattar en stor Triumfbåge, derjemte en Colonne-triomphale, tvenne vattenkonster, sidobyggnader och trädplanteringar samt anläggandet af quaier och spareller på Saltsjö- och Mälare-sidorna.

Med förstnämnde byggnad som triumfbåge betragtad, är jag rätt nöjd, men då Architecten tillspärrat arcaderne med ofvannämnde tre statuer, hvilket tyckes mig vara en mindre lycklig tanke, så uphörer ju derigenom byggnaden att vara triumfport. Ändamålet att skydda statuerne mot luftens åverkan, hvilket i norden är så nödvändigt hvad Marmorn beträffar, finnes ej heller förenat med denna tanke. Colonnen är i god stil, men utgör ensam ett publikt monument. Springkällorne, hvilka derjemte förena nyttan, äro likaledes i ren stil anordnade. Sidobyggnaderne ämnade för promenader, rafraichissementer m. m. äro ej illa tänkte, men det hela saknar sammanhållning och i afseende på öfverflöd af colonner, och andre architecture-ornament af reinceauer, basreliefer, statuer och dylikt, tyckes konstnären hafva beräknat byggnaden mera för Chinas än Skandinaviens hufvudstad. Hvad ritningssättet beträffar äro dessa bättre än uti förutnämnde project; i synnerhet äro basrelieferne på piedestallerne väl och käckt upritade: likväl påstod en ung man som jemte mig beskådade detta arbete, att den hand som ritat Carlarnes statuer ingalunda haft del i nämnde

basreliefer; men att säkert bedöma dylike hårklyfverier, erfordras djupare kännedom af detaillen än hos en så ung man kan förutsättas, och ett säkrare omdöme än jag tilltror mig äga.

Herr Rydingsvärds förtjenstägande copia i Seppia, efter Herr Westins Original, Diana, som Aftonens Gudinna, värderar jag troligen äfven så mycket som författaren af Mosaiken i Argus den andre. Ehuru denne tydligen nämner, att arbetet är en Copia, har han likväl fyra rader, sednare glömt detta, och tillagt Copisten den förtjenst Originalets författare otvifvelaktigt bör tillkomma, då arbetet säges hafva en "så öfvertänkt och effectrik clair-obscure". Då denne egenskap ej saknas hos Originalet, så är ju denne, i det nu ifrågavarande arbetet, blott ett verk af H. R. noggranhet, tålamod och flit.

Vid betraktande af Demoisellerne Fahlcrantz's och Limnells arbeten i oljemålning så får jag säga dig min tanke vara att dessa Fruntimmer båda åstadkommit vackra copior och att man ej misstager sig efter hvilka original de äro målade. Men

då jag i arbetena tydligen ser, att dessa skickliga Amatricer förbittida börjat måla, så skulle jag för mitt eget framtida nöjes skull tillstyrka, hvad jag ofvanföre redan angifvit, att unga Paysagister troligen skulle vinna mera öfning, i händelse de, företogo sig att i Aqvarelle eller couleurta-kritor framställa en vald natur. Den lust jag funnit hos en del ungt folk att börja måla, innan de inhemtat tillräcklig kännedom i ritning, är ingalunda ny: den tyckes länge nog visat sig äfven hos den studerande historie-componerande Akademiska ungdomen; och kan jag ej hindra den tanke upkomma, att nämnde metod för talangens vinnande i oljemålning, kan liknas med fiskarens, som med blotta händren vill i sjön fånga lefvande fisk.

Om Journalen för den 9 sistledne Maj fallit Herr Thun i händren, och han deri läst récensionen af dess tafla N:o 87; så har han sannolikt fått rik anledning till löje; och trodde förmodeligen icke att dess berömliga försök i Landskaps-målningen skulle föranledt författaren att tillvägabringa ett sådant grummel af åskådningar. Hvad okunnighet, hvilka örfilar åt sundt

förnuft och derjemte anspråksfull ton har han ej sammanfogat i så få rader! I händelse récencenten ställer sitt öga öfver den punkt, hvarifrån något fälles i ett lugnt vatten, så medgifves, att de då upkommande vågor föreställas honom i cirkelform; men H. T. som säkerligen sednare studerat Coniske Sectionerna än récencenten, känner ock, att ifrån hvilken annan synpunkt som hälst, kunna vågorna aldrig synas annorlunda än som ellipser. Denna tillämpning af vågornas form hörer alldeles intet till nämnde arbete, ty då fråga nu lärer vara om vågens intuitiva form, i tafla ingående, så torde det troligen ligga lika mycket utom récensentens som den mäst kunniges förmåga att mathematice bestämma vågornes apparenta form annorlunda än a occhio, det är, efter den ledning naturens flitiga och uppmärksame studerande meddelar. I anledning af H:r Thuns vackra försök, hvari jag ej med récensenten ännu kan uptäcka "sjelfständig (bestämd ?) stil eller god teckning", måste jag förnya mitt förr gjorda påstående, att man äfven hvad hållning och colorit beträffar, ej länge nog kan dröja vid ritning, innan man företager oljemålningen. Ehuru

Ehuru Demoiselle Stading genom dess exponerade 3 original-taflor och en copia efter H:r Fahlcrantz ådagalägger, att det är en omätlig skillnad i svårigheten att tillvägabringa ett drägeligt original och en vacker copia; så tror jag mig likväl kunna våga det yttrande att om hon arbetade lika flitigt i Aquarelle efter naturen, som hon hittils egnat tid åt oljemålningen, skulle denna talang sannolikt med kraftfullhet utvecklas. Innan ögat hinner bildas nog delicat för landskapets hållning, och innan det får takt för en sann färghållning; så tyckes mig att amateuren och amatricen förlora en dyrbar tid med oljan; och ser man häldre en qvick, ehuru ofullständig lavure-esquisse, än en kall och torr tafla.

Demoiselle Stenhoffs arbeten synes mig företagne och utförde under rigtig åsigt af de mötande svårigheterna. Detta fruntimmer har lärt rita innan hon företagit sig gouache-maneret. Ehuru jag ej älskar denna genre, har jag dock någon gång funnit arbeten af den klarhet som man önskar och finner både i oljan och Aquarellen.

Med den noggranhet i utförandet som H:r Burman ådagalagt i svartkrit-ritningen af H. K. H. Kronprinsens portrait efter ett kopparstick, tror jag mig skäligen säkert kunna förese, att i händelse han undanröjer det skarpa i contour och skugga, formerar sig först efter antiken och derpå tager bästa mästare till föresyn innan han framställer originaler; så skall han säkerligen förskaffa både sig och andra ett redbart nöje.

Herr Berggren som täflat uti målning efter det af Akademien utsatte historiska ämnet: Dædalus och Perdix, har för denne tafla N:o 119 blifvit tilldömd det högre stipendium för målning. Han visar otvifvelaktigt mycket anlag för denna konstgren. Ehuru denne tafla troligen har största förtjensten ibland de täflandes, tycker jag mig dock finna, att H. B. både i detta arbete och i dess Heimdall N:o 120, sökt i synnerhet vinnlägga sig om att åstadkomma effect i målningen. Coloriten är ock, i mitt tycke nöjaktig; men H. B. bör inse att då denna, ehuru oumbärlig, allenast är ett bidrag till arbetet, så blir det först tafla af högt värde genom sammansättnin-

gens djupa motiverande. De båda hufvudena äro uttrycksfulla och bra målade. Vid taflan N:o 120, törs jag ej bedömma compositionen, emedan jag ej studerat den Nordiska Mythologien tillräckligt; men hvad teckningen beträffar, finner jag den skäligen noggran, och carnationen är här verkeligen vida bättre framställd än man har rätt att vänta af en så ung konstnär.

Författaren af konst-récensionen i Argus den andre har med mycken möda sökt framställa detta H. B. arbete i en ofördelaktig dager. Det ligger en vanartig ilska uti ordspelet: "H. B. stora portrait "af Modellen till hans Heimdall"; och kan man allenast deraf med säkerhet sluta, att författaren funnit H. B. vara en artist som lofvar en redbar talang, men som för sin skicklighet förtjenar att skymfas.

Jag är i flere delar ganska nöjd med det sätt hvarpå Herr Fägerplan behandlat samma pris-ämne; skada är att Dædali åtbörd blifvit något i öfverdrift framställd, dels deraf att våldsamma uttryck af passionerna troligen ej tillåtas i den höga sti-

len, dels i afseende på denne lärares supponerade ålder, hvilken bordt tillåta honom att kunna styra afundens utbrott vid erfarandet af lärjungens lyckliga uptäckt. I öfrigt är compositionen mycket vacker. Anordningen af dager och skugga tyckes mig här vara säkrare och contouren mera bestämd än i föregående arbete; Coloriten är anspråkslöst sann och måste jag säga dig att om jag deltagit vid tilldömmandet af prisen, så hade jag haft svårt att gifva H. F. tafla en mindre belöning.

Ritningen af Kongl. Slottet lagdt i perspectif N:o 131, af H:r Blom C:son, är ytterst correct, med nätthet utförd, hållningen sann och lavuren len. Täflings-ämnet i Byggnings-konsten är i stil och med mycken nätthet ritadt.

Herr Ströms i träd skurne antika Vase, är ett ganska vackert arbete och utfördt med kännedom af det antika ornamentet. Akademiens Höge Kansler har ock funnit den värdig att pryda Dess rum.

Herrar Nyströmers, Mazers och Sjöstrands ritningar efter antika Gipser, åda-

galägga tillräckligen hvilken god väg dem blifvit anvisad i konst-studierne. Fullkomlig kännedom af formerna och ljusets verkan på den ideala naturen, tyckes dessa lofvande unge konstnärers ledare vilja bibringa dem, och dessförinnan torde äfven vara god tid att företaga oljans begagnande.

Sedan jag nu genomgått de hufvudsakligaste arbeten som utgjort denna konst-exposition och efter min öfvertygelse dessa bedömt; får jag vänligen be dig underrätta mig om du hört någon kännare som i sitt omdöme mycket skiljer sig ifrån min nu gifne opinion. Efter derom erhållen kunskap skulle jag för egen uplysning vara hugad, att med aktning för hvars och ens grundliga mening, efter bästa förstånd ingå uti ett närmare utredande af ett ämne, som i sanning lemnar anledning till en mera nyttig och förnöjande tvist än framställningen af politiska och juridiska strider, hittills i våra dagblad åstadkommit.

P. S.

Stockholm den 27 Juni 1822.

Som posten afgick förrän jag hann fullborda mitt sista af den 1 innevarande, vill jag vid dess afsändande, nu äfven foga några allmänna réflexioner i konsterne.

Ehuru Grekerne, konsternes mästare, kallade *Byggningskonsten* den förnämste, tyckes benämningen: *αρχιτεκτων*, ehuru egenteligen egnad den religeusa åsigten, att det förnämsta bemödandet i konst borde vara att åstadkomma tjenlige Byggnader till emottagande af Gudars och Hjeltars Bildstoder, äfven hafva något afseende på den nödvändigaste eller af behofvet först påkallade konst till Menniskans skyddande emot vilddjurs och den oblida naturens kraftyttringar. Min tanke är att deras mening med denna benämning ej kunde vara att sätta samma konstgren i rang öfver andre, i hänsigt på öfvervinnande af de mötande svårigheterne, hvilka jag vill söka något närmare till jemförelse framställa.

I händelse Byggningskonsten ej skulle innefatta andre fordringar än de som nämnde dess oumbärliga, åseende, synes, for-

dra, och uti konstvärde ej behöfva framvisa annat, än det som upkommer genom upstaplande af en mängd Colonner och andre åtföljande kostsamma och prunkande bidrag; så skulle troligen ej vara särdeles brist hvarken på Artister i denne väg, eller uppå duglige arbeten. — Denna konst säges annars böra innefatta ett uti anläggningen i stort sedt ändamål, all erforderlig beqvämlighet och öfverensstämmelse i anordningen af byggnadens alla delar, att densamma med all symetri skall fullkomligen svara emot det afsedde ändamålet samt förena det nödvändiga och nyttiga med det imponerande och behagliga. Dessutom måste Byggnaden vid första åskådandet meddela begrepp om ändamålet: således hafva en passande karacter; häldre äga enkelhet i formen än vissa fordne Architecters så älskade "Mouvement."*) Då

---

*) Jag nyttjar ogerna utländska ord då jag äger inhemske. Men det motsvarande svenska, uttrycker ej tydligen den mening hvari det franska nu nyttjades. Hvarje kännare torde dock inse att med detta konstord förstås de mångfalldiga brytningar i murar och

Byggnadens ändamål fordrar prydnader, måste dessa vara få, med yttersta urval afpassade enligt tanken i anläggningen, högst sällan åter upprepade, därjämte af utsökt form och noggrant arbete. Att den verklige Architecten behöfver grundeliga studier, kunskap i Mathematik, Physik m. m., behöfver knappast nämnas. Hvad beträffar åter Byggningskonstens mindre hjelpkälla, såsom af ritning i allmänhet, så tycker jag mig finna, att i afseende på framställningen af den effect de blifvande Byggnaderne böra göra för åskådaren, behöfver Architecten närmare kännedom af perspectiven är någon annan konstgrens idkare och en god del af kunskapen om ljusets verkan på kropparne, som erfordras hos målaren.

Det omsorgsfulla forskande i valet af ädla ställningar hos menniskjokroppen, formernes sammanfogande till passande och ögat förnöjande grouperingar, så att hvarje person uträttar sin function utan att hindra andras; det djupa philosophiska studium af

språng, så i plan som façade, hvilka för omkring 200 år sedan infördes och ungefär för 50 år sedan uphörde att ingå uti Byggnads-anläggningar.

menniskjo-hjertat, passionerne och deras intryck, hvilka nödvändigt böra åtfölja hvarje kroppens åtbörd; det afseende som *Historiemålaren* under compositionen måste hafva på den blifvande taflans effect, medelst groupers och ensame figurers framställande mot hvarandra; det djupa studium som färgorne tåla, till vinnande af det helas sammanstämning: allt detta, jämte förut angifne Studier och grundelige insigter i menniskjors och djurs Anatomi, Costumen, Antiquiteter m. m., ingår mindre i det behof Architecten, Bildhuggaren och Landskapsmålare hafva för att tillvägabringa fullkomliga prof på redbare talanger, då den förre stundom måste upfylla äfven dessa konstgrenars kraf. Månne ej det igenkännes ett fullkomligt inseende af omöjligheten för en enda konstnär att hos sig förena alla historiemålningens delar, uti det bruk Gamle mästare antogo, att vid en taflas målande, nyttja flere Artisters åtgärder? Compositionen var stundom blott hufvudkonstnärens arbete; torde hända rådslogo flere dervid i afseende på anordningen af dager och skugga; vissa hufvudens utarbetande för passionens uttryck tillhörde en annan; lointain, draperier och andre taflans locala de-

lar finnas ofta af serskilde personer utarbetade; och lärer sannolikt det af en del skicklige Graveurer i Frankrike och England nyttjade sätt att gemensamt åstadkomma arbeten, vara en lemning från konsternes lyckligare tidehvarf. I Rom och Paris är ock öfligt, att Historiemålare anlita Architecten att upfinna och äfven på dess tafla uprita en för ämnet passande fond, den målaren derefter i samråd med honom, i afseende på de architectoniske formerne, bearbetar.

Den konstnär som valt *Tableaux de Genre* till utförande, kan möjligen åstadkomma de flesta historiemålningens förtjenster; men han bör lika litet som konstdomaren glömma, hvad afstånd är imellan Romerska och Flamandske skolan, imellan Raphaël — och Ténier.

Bildhuggare-konsten synes mig hafva flere och säkrare hjelpredor för tillvägabringandet af dugliga arbeten än Historiemålaren erbjudes. Utom den omständighet, att de dyrbaraste forntidens arbeten äro för Bildhuggaren jämt att rådfråga, så att han ej gerna kan komma på villovägar, det är, få lust för något visst manér, då ingen ä-

del åtbörd troligen kan väljas, hvilken ej hos Antiken redan förut blifvit gillad och bekräftad, har Sculpturen det lättare, att arbetet kan ses och granskas från alla olika synpunkter och ögat såmedelst emottaga beständig controll. — Väl har Bildhuggaren Benvenuto Cellini, i sin lefvernesbeskrifning hållit före, att hans konstgren bör sättas framföre sjelfva Historiemålningen, till styrka hvarför han sökt framställa nyssnämnde omständighet, eller att Statuen fordrar åskådning ifrån mångfalldiga sidor; men hvilken inser ej, i trotts äfven af allt hvad den konstkunnige, men för färgorne känslolöse Winckelman önskat framdraga till Bildhuggeriets rangförmon att just detta arbetssätt, skänker ett ökadt tillfälle för correctionens vinnande, hvartill möjligheten af ljusets anbringande ifrån olika håll, derjemte synes bidraga. — Hvad den fristående statuen vidkommer, kan konstnären mycket begagna det geometriska måttet och behöfver alldeles intet känna förkortningarne, hvilket åter för Tecknaren, utgör en icke ringa svårighet. — Då i Bildhuggarens groupe-composition sällan ingå flera än 2 högst 3 figurer; hos målaren deremot, dessas mängd aldrig är be-

stämd; då det lärer vara lättare att utfinna, studera och framställa en till två personers actioner och karaktersdrag, än mångfalldigas; då denne konstnärs tid och minne ej heller uptages af hållningens och färgornes brydsamma beräknande, så vacklar icke gerna den verklige kännaren, äfven i konsternas fädernesland, att sätta plastiske arbeten nedom Historiemålningens skapelser, ehuruväl *Basreliefen* i hänseende till compositionens större omfång, till behofvet af förkortningarnes och lointainens studerande, säkert fordrar större talang än Statuen eller Groupen. Hvad beträffar den stora genren af *Medaille-konsten*, kan den hel och hållen åskådas bredevid Sculpturens nyssnämnde svåraste sida.

Bildhuggeriet kan äfven begagna en förmon, den historie-målaren ej med lika nytta kan tillgodonjuta: lättheten att i gips afforma en vacker hand, fot, arm och dylikt, till biträde vid sitt studium. Också finnes Bildhuggares attelier ofta upfylde med utvalda études. Han kan derjämte för en ringa penning, på hvad ort som hälst, hafva afgjutningar uppå den

vackraste

vackraste antika statue. I motsvarande händelse, fordras vida mera skicklighet och arbete att rita eller måla en vacker étude än att gjuta gipsen; och i fall målaren skulle äga tillgång på äfven förträffliga estamper efter de största mästares original, dem han således endast för composition, expression och hållning kunde begagna vid sitt studium utom konstens fädernesland, huru nyttige skulle dessa blifva honom, om dagern, hvari arbetet skall framställas, ej är i enahanda rigtning och af lika styrka med konstnärens valde urbild? Och om äfven detta någon gång inträffade, skulle Artisten vid arbetets exponerande, troligen af kännare beskyllas för plagiat.

Bildhuggeriets och *Gravurens* egenskap att med lätthet kunna mångfalldiga sitt original, äfvensom dessa konstgrenars förmon att kunna begagna legde armars biträde vid deras arbetens utförande, och hvilket olyckligtvis inblandar fabriks-andan i konsterne, ingifver dessa konstnärer mercantila åsigter, hvilka jag likväl anser böra hänföras till dessas minst ädla forskningar och bemödanden.

Då *Portraitmålaren* väljer till framställning andra föremål än påklädde, kalla personer af hvardaglig karaktersstämning, kan konstnären blifva delaktig af ett löf i histotiemålarens krans, hvad först composition och teckning beträffar. Likaledes kan han dela dennes förtjenst af själens uttryck och tillegna sig allt det beröm historietaflan bör åtnjuta för lyckad hållning, colorit och harmoni. Han bör således, (tyckes mig) jemt hafva för ögonen den tanke, att i händelse han blott förmår flytta originalets drag på duken, så blifver efter dettas och nära anförvanters afgång, arbetet länge nog exponeradt i klädstånd, då deremot mångfalldiga portraitter af högst likgiltige personer, genom sekler få utmärkte plattser i de dyrbaraste Galerier, hvilka arbetens värde dock minst igenfinnes i likheten med deras långesedan afgångne original.

Under namn af målning, innesluter jag äfven *Miniaturen*, i dess vidsträckta begrepp ; ty denna konstgren synes fullkomligen kunna framvisa oljemålningens hela kunskap, känsla och colorit.

Huru fägnande är icke ett vackert *Landskap*, hvad väckelse till glädje, hvad lifligbet inger icke åskådandet af ljusets verkan på en vacker trakt af jorden! En konstnär som valt framställningen af desse sköna föremål, har stort behof af kunskap i perspectif, någon figur- och djur-teckning, äfvensom Byggnadskonst, derjemte af ett noggrant aktgifvande på hållningen; men framför allt fordras hos honom ett öga helt och hållit skapadt för färgorne. En begången synd emot dessa, motverkar hans förtjenst af alla de föregående dygder sammanräknade, då fel emot dessa ofta nog blifva mindre märkbare, genom en sann colorit.

Slutligen vill jag tillkännagifva saknad af den rättskänsla vid konstarbetens bedömmande som, jemte kärlek för konsterne, så hastigt och välgörande utvecklades under Konung Gustaf III, då hvarje man med fordran på bildning blygdes att fälla origtiga omdömen vid åskådande af ett konstarbete. Huruvida konsterne i ett uplyst samhälle förtjena nedsättning och deras productioner tåla att med vårdslöshet granskas och ensidigt bedömas, lämnar jag till men-

niskjo-kännarens ompröfning, hvilken troligen inser huru mäktigt inflytande konsterne hafva på bildningen. Man invände förgäfves, landets fattigdom och inbyggarnes behof att först afvärja ett oblidt luftstrecks verkan, innan de böra lämna större upmärksamhet åt konsterne. Det borde likväl ej glömmas, att i det frugtbara Italien der Medicis, Borghese, Farnese, Colonna m. fl. gifvit kraftiga bevis på kärlek för konsterna, hafva desse Beskyddare icke egnat sin tid och medel till en yppig och hälsan förstörande lefnad, utan hafva föredragit att låta deras minnen förvaras uti rika Musæer, der alla Länders resande och konstnärer för kommande åldrar söka nöje och konst-sinnets odling.

Vi äga dock den mäst grundade förhoppning att konsterne skola ännu en gång blomstra i ett land, hvars Ständer kraftigt bidraga till deras idkares trefnad, der Konungen är deras Älskare och Beskyddare och der Hans Son, den älskade Kansleren, sjelf Idkare, lämnar den bästa föresyn vid konstbedömandet.

Rättelser och Tryckfel.

Sid. 4 rad. 4 nedif. *står*: tillika smakfullt, *läs*: utan öfverdrift.

Sid.	rad.	står	läs
— 6	— 8 upif.	— nummer	— numror.
— 11	— 16 —	— förtjent	— förtjenst
— 13	— 4 —	— konstnären	— H. G.
— 13	— 15 —	— är	— än.
— 20	— 2 nedif.	— af,	— hos.
— 22	— 1 upif.	— och	— af.
— 23	— 4 nedif.	— H.	— S.
— 26	— sista raden	— Jo	— Io.
— 31	— 9 nedif.	— min	— mina.
— 32	— 15 upifr.	— tal	— skrift.
— 61	— 13 —	— färghållning	— färgton.
